

N:o 19.

Af Herr Wallenberg: Om utfärdande af ouppsägbara statsobligationer.

Krediten kan mer eller mindre fördelaktigt begagnas af låntagaren, och icke alltid beror detta allenast på den större eller mindre kredit, olika låntagare kunna förtjena såsom säkra betalare af sina ingångna förbindelser. Många andra omständigheter bidraga att göra en förbindelse mera allmänt begärlig än andra i sjelfva verket lika säkra, och en klok låntagare bör icke försmå att begagna hvarje hederlig utväg att göra sina skuldförbindelser begärliga för det största möjliga antalet långifvare. *Formen* för en låntagares förbindelse kan vara mycket olika, utan att den effektiva ränta, låntagaren får vidkännas, förändras. Men erfarenheten har gifvit vid handen att ju lättfattligare formen är, desto angenämare bli förbindelsen för långifvarne. Vidare har man sig allmänt bekant, att ju mindre afvikelser i formen samma låntagare tillåter sig, desto lättare är hans förbindelsers afsättlighet. I detta afseende kan ett oemotsägligt exempel framläggas genom bankernas här i landet brukliga upplåning. *Depositionsbevisets* enkla, lättfattliga form har helt säkert ej obetydligt bidragit till att göra allmänheten förtrolig med denna viktiga rörelsegren. Likaledes skulle det gagna svenska statens upplåning, om för hela den nuvarande och blifvande statsskulden endast användes en och samma form för statsobligationerna.

Så länge man hoppades, att upplåningen för statens räkning skulle vara af mera tillfällig natur och stanna vid jmförelsevis smärre belopp, så länge kunde det vara likgiltigt om man ordnade statens upplåning efter en gifven plan eller tillät hvarje långifvare att ensam bestämma formen för det lån som afslöts. Der-

före och till följe af den åsigt, som för tillfället vid riksdagen gjort sig gällande, förekommer svenska statsskulden till ett belopp af 180,157,684 kronor uti tolf olika former för obligationerna. Det var heller icke möjligt inpassa de tid efter annan upptagna lånen i en och samma amorteringsplan, men genom införandet af *ouppsägbara obligationer*, deruti kapitalbeloppet väl angifves, men icke af låntagaren kommer att utbetalas i annan händelse än att han sjelf skulle sådant önska i syftemål antingen att frigöra sig från sina skuldförbindelser, eller att vidtaga en räntekonvertering till sin egen förmån, kan formen för all upplåning blifva enahanda. Ehuru den *ouppsägbara obligationen* icke medför rättighet för innehafvaren att återbekomma kapitalet, hvarken efter viss tids uppsägning eller efter utlottning enligt fastställd amorteringsplan, så kan han genom obligationens försäljande alltid erhålla det pris samma obligation vid försäljningstillfället betingar; och detta pris ställer sig vanligen högre ju flera personer som innehafva och känna till det ifrågavarande slaget af obligationer.

Statsskuld, i form af *ouppsägbara obligationer*, kan lika väl förminskas som statsskuld i form af amorteringsobligationer. I förra fallet köper man obligationer till gångbart pris och makulerar dem, i senare fallet utlottar man obligationer, som måste *al pari* infrias innan de kunna makuleras. En väsentlig skillnad förekommer derjemte till förmån för *ouppsägbara obligationer*, den att amorteringen kan för hvarje år beslutas i öfverensstämmelse med för handen varande förhållanden. Har landet lidit af missväxt eller annan hemsökelse, behöfver man icke för det året verkställa någon amortering. Hafva deremot statsinkomsterna från föregående år lemnat stora öfverskott till Riksdagens förfogande, så behöfver icke anslag beslutas blott för att blifva detta tillfälliga öfverflöd qvitt, utan kan det till allmänt gagn användas till inköpande af en del af statens utelöpande *ouppsägbara obligationer*.

Med den liffigare samfärdsel, som nu mera eger rum mellan alla civiliserade nationer, blir det möjligt för ett mindre kapitalstarkt land, med rikliga tillfällen för en gagnande företagsamhet och en väl vårdad statskredit, att å andra länders penningemarknad med lätthet afsätta *ouppsägbara obligationer*, emedan innehafvaren helt och hållet frikallas från besväret och olägenheten att hvarje halfår noga studera annonser om skedda utlottningar, vid äfventyr att förlora all vidare räntefkastning af sin egande fordran.

Det finnes äfven en annan vigtig omständighet, som talar för det berättigade i min sträfvan att införa en och samma form för hela svenska statsskulden, och den ligger deruti, att dessa *ouppsägbara obligationer* kunde från utlandet inköpas af svenska bank- och kreditinrättningar, när tillgången på ledigt penningkapital här visade sig ymnig, hvaremot dessa obligationer kunde återförsäljas till utlandet när knapphet i penningemarknaden här hemma yppade sig. Man torde invända, att dessa åtgärder kunna vidtagas med redan nu befintliga svenska stats-

obligationer, men de betinga icke samma pris i förhållande till värdet som *ouppsägbara obligationer* skulle komma att göra, och dessa senare blifva otvifvelaktigt mer lättsålda i den mån de hinna blifva allmänt bekanta.

Frågan i hvad myntslag *ouppsägbara obligationer* lämpligen böra utfärdas är af synnerlig vikt. Det kan icke gerna ifrågasättas att utställa dessa *ouppsägbara obligationer* i ett främmande lands mynt, som genom af svenska statsmakterna fullkomligt oberoende lagstiftning kan ändras. Ett exempel ligger nära till hands. Vårt statslån af år 1866, upptaget i preussiska silfverthaler, har genom införandet af guldmyntfot i Tyskland blifvit betalbart i guld. Det synes således vara temligen oförsigtigt att utfärda *ouppsägbara obligationer* i något främmande myntslag. Det behöfves icke heller, sedan vi öfvergått till guldmyntfot och sedan för statens räkning Caroliner kunna präglas, ehuru sådant ej vidare är tillåtet för "enskildes räkning". Det är icke min afsigt att härigenom bereda Caroliner gångbarhet såsom lagligt betalningsmedel inom riket, men då den representerar ett *värdebegrepp*, som är identiskt med tiofrancs-stycket, hvilket är allmänt känt och högt uppskattadt i Europa, så kommer det att öka de *ouppsägbara obligationernas* säljbarhet, om uti dem upptages förbindelsen att den innehafvare, som sådant önskar, kan erhålla sin ränta i Caroliner. Anledningen, hvarföre jag icke vill begagna francsmyntet i våra blifvande *ouppsägbara obligationer* är dels den, att mig synes lämpligast undvika utfärda dessa obligationer å utländskt mynt, dels den att franc icke uteslutande ännu är guldmynt. Det torde till och med kunna sägas, att en *ouppsägbar obligation* å Caroliner skall betinga ett högre pris i Frankrike än en obligation af samma utgifvare, lydande å franc, emedan innehafvaren vore tillförsäkrad att ovilkorligen erhålla sin ränta i guld.

Anledningen, hvarför jag icke vågar föreslå, att de *ouppsägbara obligationerna* endast skulle förskrifvas i *kronor*, är helt naturligen den, att vårt guldmynt icke eger något *prägelvärde* utanför de förenade rikenas och Danmarks gränser, och detta härleder sig icke af någon misstro till vårt ärliga svenska mynt, utan helt enkelt, emedan hvarje sådant myntstycke för sig saknar all gångbarhet i andra än nyss nämnda länder. Vännerna till den skandinaviska myntreformen i hela sin vidd hafva ingenting att befara, om statsmakterna tillåta Riksgäldskontoret att i händelse af behof låta för statens ändamål prägla ett fåtal Caroliner, då dermed kan vinnas de stora fördelar, utställandet af svenska statsobligationer i *Kronor* och *Caroliner* otvifvelaktigt skola medföra. Det är nu åtta år, sedan jag första gången väckte motion om *ouppsägbara obligationers* utgifvande för statens räkning. Ingen lär nu våga bestrida att, om den åtgärden då blifvit vidtagen, åtskilliga millioner kronor nu varit åt staten besparade. Fortsätter man det brokiga upplåningssätt, som hittills blifvit begagnadt, så komma ytterligare några millioner kronor att bortslösas, innan man tillegnar sig det ändamålsenligaste lånesättet, som obestriddligen är medelst *ouppsägbara obligationer*.

På grund af hvad jag haft äran anföra, tillåter jag mig vördsamt föreslå att Riksdagen behagade besluta:

1:o att Riksgäldsfullmäktige må bemyndigas utfärda *ouppsägbara obligationer* af tre olika valörer, lydande å:

7,200 Kronor eller 1,000 Caroliner

3,600 " " 500 "

720 " " 100 "

2:o att dessa obligationer förskrifvas *ouppsägbara* å långifvarens sida och förses med halfårsvis förfallande räntekuponger efter fyra procent för år räknadt;

3:o att Riksdagen bestämmer, för hvarje gång upplåning för Statens räkning anses nödig, det belopp för hvilket Riksgäldsfullmäktige bemyndigas afyttra så beskaffade obligationer;

4:o att Riksdagen, i syfte att förminska statsskulden, bestämmer det belopp, som Riksdagen anser böra ställas till Riksgäldsfullmäktiges förfogande i och för uppköp af utelöpande *ouppsägbara obligationer*.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1878.

A. O. Wallenberg.